

Redegørelse 14/5 97 om Byudvalgets indsats.
(Redegørelse nr. R 22).**Boligministeren (Ole Løvig Simonsen):***Byudvalgets nedsættelse og arbejde*

I 1993 konstaterede regeringen voksende bolig-sociale problemer i en række by- og boligområder – specielt i de større byer. De umiddelbare »symptomer« på denne udvikling var nedslidning af boliger og udenomsarealer, høj flyttefrekvens, høj andel af arbejdsløse, højt huslejeniveau, boligmæssig koncentration af socialt udstødte, enlige forsørgere etc. Disse tendenser gjorde sig gældende i såvel områder domineret af almene boliger som områder domineret af private udlejningsboliger. Dog viser en undersøgelse fra Socialministeriet (1993), at problemerne var mest markante inden for den almene boligsektor. Regeringen besluttede på den baggrund at iværksætte en massiv og nytænkende indsats. Med henblik på at sætte ind over for de mest truende boligsociale problemer i disse byområder nedsatte regeringen derfor i september 1993 Regeringens Byudvalg. Helhedsorientering, samarbejde på tværs af ministerier, hierarkier, traditioner og såvel offentlige som private sektorer, samt koordinering er og har været grundlæggende præmisser for Byudvalgets hidtidige arbejde.

I løbet af de forløbne 3½ år har Byudvalget iværksat en række forskellige initiativer og indsatser, der konkret søger at afhjælpe de mangeartede problemer, der har præget mange bydele. Denne specifikke boligsociale indsats sammenholdt med regeringens generelle økonomiske politik, der i sig selv har bevirket økonomisk vækst og dermed faldende ledighed, har betydet, at man allerede på nuværende tidspunkt kan konstatere begyndelsen på en positiv udvikling i socialt belastede boligområder.

I 1. etape (september 1993 – april 1995) fremlagde Byudvalget en handlingsplan indeholdende 30 forslag, der over en bred front sigter på at forbedre forholdene i de byområder, der har været karakteriseret af større eller mindre grad af socio-økonomisk, fysisk eller image-mæssig belastning. Handlingsplanens delelementer har med andre ord haft til formål at standse de negative udviklingsspiraler, der i flere år har karakteriseret disse områder; nedslidning af boligområderne medførte større vedligeholdelsesudgifter og dermed stigende huslejeniveau, der betød, at de mere ressource-

stærke beboere, der havde råd til alternativer, flyttede, hvilket medførte dels yderligere huslejestigninger som følge af lejeledighed, dels at der langsomt blev skabt en række »øer«, hvor ledighed, misbrug, dårlig integration m.v. blev de fremtrædende karakteristika.

Forslagene i handlingsplanen spænder vidt; omprioritering, ansættelse af beboerrådgivere, sociale aktiviteter, herunder målrettede tilbud til unge, særlige tilbud til unge indvandrerkvinder, integrationsprojekter i folkeskolen, uddannelse af tospogede lærere etc.

Hovedparten af de 30 forslag er nu sat iværk, og allerede på nuværende tidspunkt kan man spore en positiv effekt af nogle af tiltagene. Det gælder for eksempel omprioriteringsindsatsen, der har det dobbelte formål at nedsætte huslejeniveauet i det almenyttige byggeri og at finansiere renovering af bygninger og udenomsarealer. Opgjort i kursværdi er der som følge af ordningen i alt omprioriteret for 9 mia. kr., hvilket – tillagt en særlig driftsstøtte fra staten og Landsbyggefonden – svarer til en samlet årlig lettelse på i alt 430 mio. kr. fordelt mellem 213 boligafdelinger med i alt 55.159 lejligheder. 60% af den årlige nedsættelse er anvendt til huslejelletter mens 40% medgår til den løbende finansiering af fysisk renoveringsarbejder til en samlet værdi af 6 mia., hvoraf 4,5 mia. kr. finansieres ved støttede indekslån med ydelsesstøtte fra Landsbyggefonden. Renoveringsarbejdet i de 213 boligafdelinger gennemføres over en periode på 5 år.

Opgørelser fra 1996 viser, at antallet af permanent ledige lejligheder i nogle af de hårdst ramte afdelinger nu er reduceret betragteligt, ligesom man kan se et vist fald i fraflytningsprocenterne. Områderne er med andre ord igen blevet lidt mere attraktive at bo i.

Regeringens initiativer blev yderligere fulgt op på finansieringssiden. Således er kommuner såvel i hovedstadsområdet som i det øvrige land med socialt belastede boligområder blevet tilgodeset over de kommunaløkonomiske udligningsordninger. Kommuner med socialt belastede boligområder fik med de nye ordninger mulighed for af de ekstra tilførte midler at afholde udgifter, som er knyttet til disse boligområder.

De boligsociale projekter, der både omfatter sociale aktiviteter og ansættelse af beboerrådgivere, sigter først og fremmest mod at skabe trivsel i de enkelte boligområder, samt at forebygge udstødelse af de enkelte beboere. Der er iværk-

sat 100 forskellige projekter fordelt på 50 kommuner omfattende spisehuse, udendørs opholdssteder, klubber for unge indvandrere etc., ligesom der i en række boligområder er ansat i alt 97 beboerrådgivere.

Beboerrådgiverne skal indgå som nøglepersoner i det forebyggende arbejde rettet mod dels boligområdet, dels den enkelte beboer. Beboerrådgiveren skal således lave generelt forebyggende arbejde i og omkring boligområderne, og herunder koordinere de forskellige aktivitetstilbud, medvirke til information om udlændinges forhold og kultur, informere beboerne i bebyggelsen om aktiviteter, mulighed for en anden boligplacering, deltage i kriminalpræventivt arbejde etc. Herudover skal beboerrådgiveren lave støttende forebyggende arbejde i relation til enkeltpersoner, der på forskellig måde har problemer med at klare dagligdagen i egen bolig, og som af de øvrige beboere i bebyggelsen hyppigt opleves som belastende og svære at have kontakt med. Beboerrådgiveren kan for eksempel udføre opsøgende arbejde og formidle kontakt til socialforvaltning, alkoholambulatorium eller psykiatrisk hospital o.lign., når det er nødvendigt. Der er afsat i alt 580 mio. kr. til disse initiativer for perioden 1994 - 1997 fordelt på en statslig tilskudspulje, Boligselskabernes Landsbyggefond og kommunal medfinansiering.

I januar 1996 indgik henholdsvis Boligministeriet/ Socialministeriet og Statens Byggeforskningsinstitut/ Socialforskningsinstituttet kontrakt vedrørende en samlet forskningsmæssig evaluering af Byudvalgets indsats som følge af 30-punkts handlingsplanen. Evalueringen skal være afsluttet senest medio 1999.

Da der endnu ikke findes en færdig forskningsmæssig evaluering af de boligsociale projekter, har Socialministeriet i april 1997 foretaget en samlet opgørelse og analyse af de statusrapporter, som de enkelte projekter årligt indsender til ministeriet. Socialministeriet har foretaget en kort rapportering fra dette arbejde - »Midtvejsstatus over de boligsociale projekter under Byudvalget, 1. etape« - med beskrivelse af blandt andet positive og mindre positive erfaringer med projektarbejdet og forslag til fremtidige handlemuligheder. Rapporten kan rekvireres af alle interesserede ved henvendelse til Socialministeriet.

Inden for skole- og undervisningsområdet er der afsat 100 mio. kr. til et 4-årigt udviklingsprojekt - Integrationsprojektet - der omfatter mere end 200 konkrete projekter. Disse projekter fordeler sig på tre hovedtemaer:

- 1) tværgående projekter baseret på samarbejde, der rækker ud over folkeskolen,
- 2) helhedsprojekter, der inddrager alle forældre, småbørn i skoledistriktet samt hele skolens personale og endelig
- 3) udviklingsprojekter med hensyn til organisering af og indhold i undervisningen.

Baggrunden for de forslag i handlingsplanen, der retter sig mod skole- og undervisningsområdet, var et ønske om at skabe en bedre fordeling af de tosprogede elever. Af de 200 projekter, der har fået støtte, er der 45 projekter, der har som formål at skabe en anden elevfordeling mellem skolerne. Nogle kommuner sigter mod at fastholde danske elever, nogle kommuner opretter modtagelsesklasser på skoler, som ikke tidligere har haft tosprogede elever og endelig er der kommuner, som tilbyder tosprogede skolebegyndere at vælge en anden skole end distriktsskolen eventuelt kombineret med et tilbud om medvirken af tosprogede pædagoger/lærere i indskoling. Selvom der heller ikke foreligger en færdig evaluering af denne del af Byudvalgets arbejde, tyder de foreløbige resultater af en ekstern evaluering dog på, at skolerne i almindelighed trives med de tosprogede elever, samt at der bevidst arbejdes på at ændre undervisningen, så den passer bedre til en ny hverdag.

Regeringens politiske mål for Byudvalgsarbejdet 1997 - 2000

Trods den bredspektrede indsats, som Byudvalgets handlingsplan har givet anledning til, og de positive virkninger, som man allerede på nuværende tidspunkt kan iagttage, er der dog efter regeringens opfattelse fortsat byområder, hvor de negative udviklingsspiraler ikke er stoppet. Det er derfor Byudvalgets fortsatte opgave at skabe løsnings- og udviklingsmuligheder for disse områder. Det er regeringens opfattelse, at byernes udvikling og trivsel er et fælles samfundsansliggende og et fælles ansvar, og det er derfor nødvendigt at også den private sektor bidrager positivt og aktivt til løsningen af aktuelle problemer. Byudvalget vil derfor i det fortsatte arbejde søge at inddrage andre aktører end blot den offentlige sektor i sådanne nye løsnings- og udviklingsmodeller.

Regeringen ønsker og tilstræber en byudvikling, hvor der kan etableres positive udviklingsspiraler i de hidtil belastede bydele baseret på et velfungerende socialt fællesskab, der åbner muligheder for individuel udfoldelse på egne

præmisser – men baseret på den kollektive ramme, som er nødvendig for en social, fysisk, imageæssig genopretning af et belastet boligområde. Byområderne skal være sunde, demokratiske og mangfoldige – områder hvor økologi, beskæftigelse, kultur og handel flourer, hvor man tør at gå på gaden uden angst for vold og hærværk, og hvor der er plads til og mulighed for forskelligheder.

Regeringen har konkret to overordnede og sammenhængende målsætninger for Byudvalgets fortsatte arbejde:

- 1) En vigtig målsætning er, at »belastningsgraden« i visse byområder med hensyn til fraflytning af ressourcer stærke beboere, dårligt image, social og kulturel marginalisering, kriminalitet etc. reduceres. Ledighed og mangel på meningsfyldte aktiviteter i løbet af dagen er – specielt set i relation til de unge – grobund for bandedannelser, vold og hærværk. Og disse tendenser forstærkes ofte, hvis de fysiske rammer er isolerede og belastede boligområder. Skal ønsket om øget kvalitet i byerne realiseres, og skal man undgå, at de mest belastede områder udvikler sig til egentlige ghettoer, således som vi kender dem fra Frankrig, England og andre europæiske lande, er det af afgørende betydning, at disse forhold forbedres, og at der sættes ind ikke blot over for enkelte lovovertrædelse men også de sociale, kulturelle og fysiske forhold i byerne.
- 2) Den vækst, som regeringen ønsker at sætte i gang i de belastede boligområder, skal være bæredygtig. Det vil sige, at de initiativer, som igangsættes med hensyn til for eksempel fysiske forbedringer, beskæftigelse og økologi, fremover skal indgå som elementer i byernes udvikling. En bæredygtig byvækst hviler på to vigtige forudsætninger. For det første skal der tages udgangspunkt i de enkelte byers og boligområdets konkrete behov, muligheder og problemer. Ethvert byområde eller bydel har sine egne betingelser og forudsætninger, og initiativer, der ikke tager udgangspunkt i disse, vil ikke kunne forankres lokalt på længere sigt. For det andet hviler bæredygtighed – hvad enten der tales om bæredygtighed i social eller økologisk betydning – på forudsætninger om inddragelse af flere aktører i løsningen af et byområdes opgaver. Målsætninger om at skabe et varieret udbud af boligtyper i de enkelte byområder, at styrke handels- og

kulturliv etc. kræver, at også private udlejere, erhvervslivet etc. går aktivt ind i arbejdet.

Nye instrumenter

Byudvalgets arbejde er en proces, der løbende tages op til vurdering, og hvor nye fremadrettede instrumenter udvikles på baggrund af erfaringerne fra tidligere indsatser. Denne fleksibilitet i valg og udformning af instrumenter er en afgørende forudsætning for, at politikken løbende kan tage højde for udviklingen i samfundet generelt og – i særdeleshed – udviklingen i byerne. I Byudvalgets 2. etape er der udviklet en række nye instrumenter til det videre arbejde. Kvarterløftarbejdet, der tager udgangspunkt i lokale forudsætninger og behov, er et vigtigt instrument til at skabe bæredygtig vækst i byområderne, voldspakken og de boligsociale aktiviteter skal øge den sociale trivsel i områderne, grøn beskæftigelse og omstilling skal på en gang forbedre det »økologiske miljø« og skabe nye og anderledes beskæftigelsesmuligheder, den helhedsorienterede byfornyelse skal forbedre områdernes fysiske »tilstand«, ligesom den giver mulighed for øget beboerdemokrati og medindflydelse, og endelig giver de nye forsøgsbestemmelser på udlejningsområdet mulighed for en mere varieret beboersammensætning. Trods de umiddelbare forskelle skal de nævnte instrumenter ses som en helhed, der har som det primære formål at realisere de oven for beskrevne målsætninger og dermed modvirke yderligere segregation i byerne.

1. Kvarterløft-projekter

Et kvarterløft er – med udgangspunkt i blandede og konkret afgrænsede byområder – forsøg på at give et kvarter eller et byområde et helhedsorienteret løft, og hvor samarbejde og inddragelse af såvel private investorer som lokalområdets beboere udgør vigtige forudsætninger for, at de mange forskellige områder og dimensioner kan arbejde sammen og udgøre en helhedsorienteret indsats. Derfor er der lagt op til både lokale udspil og lokal styring, samt bindende flerpartsaftaler mellem kommuner og de eventuelle private investorer, der ønsker at deltage senere i projektføløbet.

I foråret 1997 underskriver Byudvalget kontrakt med 4 kommuner vedrørende 5 kvarterløftprojekter i henholdsvis Enghave-kvarteret og Holmbladsgade-kvarteret i København, Avedøre Stationsby i Hvidovre, Aalborg Øst og

Kolding. Herudover foretages der p.t. forhandlinger mellem Byudvalget og Randers Kommune om yderligere et kvarterløftprojekt. Projektperioden for alle projekterne er fem år, og det er regeringens hensigt, at de 6 projekter på længere sigt skal tjene som modeller for eventuelt flere kvarterløft-projekter. Netop fordi kvarterløftarbejdet tager udgangspunkt i konkrete lokalområder, er projekterne meget forskellige både med hensyn til indhold, økonomi, organisering og opstillede succeskriterier.

Som en del af kvarterløftarbejdet er der under Boligministeriet etableret et selvstændigt sekretariat, der – udover at være tovholder på de konkrete projekter – skal koordinere kvarterløftarbejdet med Byudvalgets øvrige indsatsområder. Endelig skal sekretariatet ved projektperiodens ophør forestå og formidle en sammenfattende vurdering af kvarterløftarbejdets resultater.

2. Sociale aktiviteter & beboerrådgivere

De foreløbige erfaringer med de boligsociale aktiviteter viser, at beboerrådgiverordninger og aktivitetstilbud udgør et sammenhængende hele, idet beboerrådgivernes virke er afhængigt af de rammer og det indhold, som aktivitetstilbudene giver. Aktivitetstilbudene kan på den anden side ikke fungere uden støtte fra en koordinerende person. En vellykket indsats er derfor i høj grad knyttet til den viden og de erfaringer, som de involverede personer (blandt andre beboerrådgivere) oparbejder.

I løbet af de godt 3 år, der er gået, siden Byudvalget iværksatte handlingsplanen, har der vist sig to (modsatrettede) tendenser:

I de byområder, hvor der var tendenser til negative udviklingsspiraler, har Byudvalgets initiativer givet den »kickstart«, der var nødvendig for at stoppe den negative udvikling. Det er regeringens vurdering, at initiativerne i disse områder nu både er forankrede og bæredygtige, og at der derfor ikke længere er behov for, at staten går ind som aktør. Der må dog i sådanne områder forventes en kommunal indsats og bevågenhed i de kommende år for at sikre, at der ikke på ny opstår negative tendenser i områderne. Fortsat kommunal indsats følger i øvrigt naturligt den 4-årige finansieringsplan, som beboerrådgiverordningen og de boligsociale aktiviteter hidtil har fulgt, idet det her har været forudsat en stigende kommunal finansiering af indsatsen.

Derimod er der stadig byområder, hvor belastningsgraden er så markant, at 4 år ikke er nok til at standse – endsige vende – udviklingen, og hvor der derfor endnu er behov for en væsentlig indsats. Erfaringen viser endvidere, at der i de svært belastede områder, som der her er tale om, hurtigt kan opstå uforudsete problemer som for eksempel dannelse af ungdomsbander og lignende. Det er vigtigt, at disse hurtigt opståede men ofte alvorlige problemer også løses hurtigt, således at problemerne ikke udvikler sig.

Regeringen vil på den baggrund søge tilslutning til, at der for perioden 1998 – 2002 afsættes yderligere midler til dels fortsættelse af beboerrådgiverordningen og de boligsociale aktiviteter i de bydele, hvor der – som følge af en fortsat meget høj belastningsgrad og en deraf følgende længere tidshorisont – er størst behov for statslig medfinansiering, dels iværksættelse af nye projekter.

3. Helhedsorienteret byfornyelse

Med det formål at give mulighed for, at byfornyelsen kan komme til at fungere som et af fremtidens centrale redskaber, der kan anvendes af kommunerne til planlægning og gennemførelse af en bred helhedsorienteret politik, har regeringen fremsat forslag til en ny lov om byfornyelse (L 197). Denne helhedsorienterede måde at gribe byfornyelsen an på ligger helt på linie med arbejdet i Regeringens Byudvalg og vil blandt andet indgå som et delinstrument i kvarterløftarbejdet. Udgangspunktet for lovforslaget er derfor, at byfornyelsesloven skal have et bredere anvendelsesområde og udvikles til at blive et centralt instrument i bypolitikken.

Lovforslaget indebærer, at den byfornyelsesmæssige praksis kan udvides fra de traditionelle utidssvarende byområder og utidssvarende beboelsesbygninger til andre løsninger i for eksempel belastede bebyggelser og blandede bolig- og erhvervsområder. Kommunalbestyrelsen får nu mulighed for at vælge den »beslutningstype«, der med hensyn til indhold, procedure og offentlig støtte passer bedst til det byfornyelses- eller områdeproblem, der skal løses. Kommunalbestyrelsen kan vælge mellem den helhedsorienterede byfornyelsesbeslutning, der sætter ind overfor et nærmere afgrænset område på flere felter, for eksempel med hensyn til trafiksanering, boligsociale forhold, et områdes kulturforhold, byggeteknik etc., og en beslutning om bygningsfornyelse, der kan indeholde bolig-

og friarealforbedring, samt nedrivning og nybyggeri.

Et selvstændigt mål for byfornyelsesindsatsen er, at der sker en styrket beboeridentifikation i området, hvilket blandt andet sikres ved, at beboerne får reel indflydelse på, hvordan området bliver udviklet. Ved den helhedsorienterede byfornyelse er det en forudsætning, at beboerne inddrages i organisering og i procedure for beslutningen på et meget tidligt tidspunkt med henblik på at få belyst lokale ønsker og behov. Forslaget giver endvidere mulighed for ved bygningsfornyelse at fremme beboerdeltagelsen, idet der i forbindelse med gennemførelse af ombygningsarbejder skabes adgang til at yde støtte til uvildig rådgivning af beboerne. Beboerne kan herved blive forhandlingspartner på et lige videnniveau med navnlig ejer og kommune.

4. Forsøg med udlejning

Et ensartet udbud af boligtyper i et boligområde giver ofte en ensartet beboersammensætning. I »ressourcesvage« boligområder, hvor en stor del af beboerne er marginaliserede i forhold til arbejdsmarkedet m.m., kan en ensartet beboersammensætning på sigt være årsag til, at et boligområde yderligere isoleres socialt, kulturelt og erhvervsmæssigt, hvilket igen kan medvirke til, at mere ressourcerstærke beboere flytter fra områderne. Der er med andre ord tale om starten på en negativ udviklingsspiral.

Selvom man allerede nu kan spore positive effekter af omprioriteringsindsatsen, skønner regeringen, at der fortsat kan være behov for yderligere instrumenter til at påvirke beboersammensætningen i en positiv retning. Erfaringen viser, at der i de forskellige boligområder ofte er tale om vidt forskellige typer af problemstillinger, hvorfor ensartede regelsæt i denne sammenhæng kan forekomme uhensigtsmæssige. Det er derfor vigtigt, at der såvel i den generelle politik som i den konkrete administration af lovgivningen skabes mulighed for, at de særlige forhold, der gør sig gældende i forskellige byområder og bydele, kan tages op til en konkret vurdering.

Dette er baggrunden for de ændringer, der nu gennem vedtagelse af Lov nr. 229 af 2. april 1997 er foretaget i lov om almene boliger m.v., der udvider og gør adgangen til forsøg særligt på udlejnings- og anvisningsområdet mere fleksibel. Der kan for eksempel etableres forsøg med nye samarbejds- og organisationsformer, oprykkningsventelisterne, øget beboerindflydelse

ved indflytning af nye beboere i bofællesskaber, anvisning af udvekslingstuderende eller fravigelse af fortrinsrettigheder for husstande med børn.

Ordningen skal i den praktiske anvendelse naturligvis overholde både internationale aftaler og konventioner om racediskrimination og menneskerettigheder, som Danmark har ratificeret, og nationale regler om forbud mod forskelsbehandling på grund af race. Ved behandling af de konkrete ansøgninger om godkendelse af forsøg vil Boligministeriet derfor påse, at hvert enkelt forsøg er i overensstemmelse med gældende regler på området.

5. Byøkologi og grøn beskæftigelse

Økologi spiller en stadig større rolle både for vores daglige gøren og laden, og for de politiske beslutninger, der træffes. Skal begreber som langsigtede perspektiver og bæredygtighed give nogen mening, er det vigtigt og nødvendigt at tage vores miljø – både fysisk og socialt – i betragtning. Regeringen ønsker derfor som led i den bypolitiske indsats i højere grad end tidligere at inddrage Agenda 21's principper vedrørende økologi, byområders miljøtilstand, ressourceanvendelse og beboerdeltagelse. Udover udvikling af redskaber til en helhedsorienteret offentlig planlægning af bæredygtig byudvikling, der tager afsæt i lokaliteten, skal byernes fysiske udtryk – det vil sige bebyggelserne – tilpasses lokale forhold og herunder det lokale naturgrundlag.

Med regeringens forslag til lov om pulje til grøn beskæftigelse vil der blandt andet blive mulighed for at støtte byøkologiske projekter, som kan have deres udgangspunkt i Lokalt Agenda 21-arbejde.

6. Kriminalpræventivt arbejde

De seneste år har man kunnet konstatere en forøgelse af den vold, hærværk og anden kriminalitet, der finder sted i specielt i større og mere belastede byområder. Det ligger regeringen særligt på sinde at dæmme op for volden i samfundet, og med »Voldspakken« er der taget yderligere et vigtigt skridt mod opfyldelse af denne målsætning. Udgangspunktet for den fremtidige indsats mod kriminalitet er, at volds-kriminelle tages i opløbet gennem en samlet koordineret indsats overfor den enkelte, der indeholder både sociale, præventive og straffende virkemidler. Konkret lægges der særlig vægt på i højere grad at involvere forældrene som de

primære ansvarlige for deres børn og unge, opsøgende arbejde, individuelle handlingsplaner, hurtigere behandling af voldssager, samt straffeskærpelse ved den groveste vold. I »Voldspakken« indgår således et forslag om en årlig pulje til en forstærket indsats over for grupper af børn og unge med u hensigtsmæssig adfærd. Indsatsen kan for eksempel ske i form af opsøgende arbejde, brug af gadeplansarbejdere, en forstærket indsats i fritids- og ungdomsklubberne, hvor hele lokalområdet gøres til arbejdsfeltet, øget SSP-samarbejde og samarbejde med idrætsforeninger m.v. Der udsendes en vejledning til kommunerne om denne pulje.

Som et led i den forebyggende indsats i lokalområderne yder Det Kriminalpræventive Råd – som et supplement til de generelle sociale indsatser, som Byudvalget har iværksat – økonomisk og faglig støtte til en række aktiviteter i lokalområderne.

Som nævnt vil der også på det mere brede kultur- og idrætspolitiske område blive iværksat en række aktiviteter, der har som delmål at forebygge kriminalitet i lokalområderne og dermed øge den sociale trivsel. Kulturministeriet overvejer, at der oprettes en særlig pulje med det formål at støtte iværksættelse af idrætsaktiviteter i åbne klubber og miljøer til støtte for områder med mange socialt belastede børn og unge. Puljen skal blandt andet skabe mulighed for at afprøve metoder for samarbejdet mellem idrætsstilbud og andre forenings- og fritidstilbud og på denne måde virke som en vigtig del af regeringens strategi over for volden.

Barrierer & forvaltning

Regeringens erfaring med Byudvalgets arbejde de sidste godt tre år er blandt andet, at man ved en aktiv og helhedsorienteret indsats rent faktisk kan stoppe negative udviklingstendenser i byerne – til gavn for bylivet og ikke mindst til gavn for borgerne. Erfaringen er dog også, at netop denne helhedsorienterede tilgang til byerne støder på en række barrierer, først og fremmest af administrativ og lovgivningsmæssig karakter. For eksempel har der vist sig vanskeligheder med at skabe sammenhæng ved integration af eksisterende strategier i en samlet bypolitik. Eksempelvis vil byomdannelse i større nedslidte byområder kræve, at måske mere end 20 lovgivningsområder bringes til at spille sammen.

Dansk politik og planlægning har traditionelt været sektoropdelt, således at sociale problemer

løses inden for socialektoren, undervisningsproblemer løses inden for undervisningssektoren etc. Men der er områder og problemtyper, hvor det er hensigtsmæssigt, at man krydser disse grænser og samarbejder på tværs. Og det er fortsat regeringens overbevisning, at bymæssige problemer bedst løses ved helhedsorienteret bypolitik. Skal den fremtidige indsats i byernes mest udsatte kvarterer lykkes fremover, er det derfor vigtigt, at de væsentligste barrierer både i de forskellige sektorlovgivninger og i den deraf afledte administrative praksis identificeres. Ikke mindst kan ændringer i administrativ praksis være en tidskrævende og vanskelig proces, og det derfor nødvendigt dels at der opereres med en lang tidshorisont, dels at der opstilles realistiske succeskriterier.

Positive erfaringer fra en række andre lande viser, at man ved tværsektoriel samarbejde og forvaltning af byerne kan åbne op for særdeles virkningsfulde og utraditionelle instrumenter til løsning af problemer i specielt belastede byområder.

På baggrund af både erfaringerne med Byudvalgets hidtidige arbejde og erfaringerne i andre europæiske lande er det regeringens opfattelse, at der er behov for at få formuleret brede og sammenhængende strategier, der kan sikre, at de enkelte dele og de enkelte instrumenter i Byudvalgets arbejde tilsammen udgør en helhed, der »arbejder sammen«, og som samtidig er så brede og fleksibel, at de kan tilpasses dels forskellige byområders forskellighed, dels den generelle udvikling i samfundet.

Regeringen finder herunder, at der i forbindelse med iværksættelse af 30-punktsplanen, igangsætning af kvarterløftprojekter og Agenda 21-arbejde, fremlæggelse af lovforslag om byfornyelse og grøn beskæftigelse samt vedtagelse af nye forsøgsbestemmelser på udlejningsområdet er behov for yderligere viden om byernes udvikling, mulige modeller for byforvaltning, nye instrumenter m.m. Som et led i Byudvalgets fremadrettede arbejde vil der derfor i løbet af 1997 og 1998 blive nedsat analyse- og udredningsgrupper med henblik på at:

- indhente tilstrækkelig generel viden om bymæssig segregation, ghettodannelser og sociale processer, der genererer udstødelse og marginalisering, med henblik på en fortsat politikudvikling på området,
- identificere væsentlige lovgivningsmæssige og administrative barrierer for en helhedsorienteret indsats i belastede by- og boligområder,

- identificere yderligere centrale elementer og instrumenter til formulering af sammenhængende og dog fleksible strategier med henblik på at integrere socialt belastede og isolerede by- og boligområder med de øvrige bydele og at styrke det sociale, kulturelle og økonomiske liv i områderne, og
- opstille en perspektivplan for byernes og

byområdernes sociale, demografiske, økologiske og boligmæssige udvikling i de kommende 10 år.

_____

Hermed slutter redegørelsen.

_____

Redegørelse af 14/ 5 1997 om landdistrikterne (Redegørelse nr. R 23).

Indenrigsministeren (Birte Weiss):

1. INDLEDNING

Landdistrikternes udviklingsmuligheder er i de senere år for alvor kommet på den politiske dagsorden.

Regeringen fremlagde således i 1993 en handlingsplan for landdistrikterne, der indeholder en bred vifte af initiativer, som skal fremme erhvervsudvikling, service og bosætning på landet. Målet er at skabe en selv bærende udvikling, der ikke er baseret på øgede passive overførsler.

Sidste forår nedsatte regeringen som opfølgning på en forespørgselsdebat to nye udvalg om landdistrikterne. Landdistriktsudvalget under Indenrigsministeriet har haft til opgave at analysere landdistrikternes udviklingsvilkår og foreslå initiativer, som vil fremme udviklingen på landet. Et udvalg under Trafikministeriet har specifikt analyseret trafikken på landet og til de små øer og skitseret nogle muligheder for, hvordan trafikken på landet bedre lever op til målsætningerne om et optimalt, fleksibelt og miljørigtigt transportsystem. De to udvalg har netop afgivet betænkning.

Herudover har regeringen i sin nye landsplanredegørelse »Danmark og europæisk planpolitik« sat fokus på landdistrikternes vilkår.

Sigtet med regeringens første landdistriktsredegørelse er på denne baggrund at gøre status for landdistrikternes udvikling og fremlægge regeringens initiativer for landdistrikterne.

2. ET FÆLLES ANSVAR FOR LANDDISTRIKTERNES UDVIKLING

Landdistrikterne spiller en væsentlig rolle for samfundsudviklingen – befolkningsmæssigt, økonomisk, socialt og kulturelt.

Knap en femtedel af befolkningen bor på landet, mere end en tredjedel af arbejdspladserne inden for landbrug og fiskeri ligger på landet, og landkommunerne har omkring 10 pct. af arbejdspladserne inden for fremstilling og service.

Desuden har livsformen i landdistrikterne mange værdifulde kvaliteter. Det fremgår af en befolkningsundersøgelse, som Landdistriktsudvalget har fået gennemført, at der er et betyde-

ligt tilflytningspotentiale til landdistrikterne, især blandt de yngre byhusstande. Land- og byboere lægger vægt på de samme værdier ved at bo på landet: At der er plads og frisk luft, at man kan bo tæt på naturen i rolige omgivelser, at man kommer hinanden mere ved, og at børnene her har de bedste opvækstvilkår.

På baggrund af landdistrikternes samfundsmæssige betydning ønsker regeringen at understrege det fælles ansvar, som Folketinget og regeringen samt de enkelte lokalsamfund, kommuner og amtskommuner har for at fremme udviklingen på landet.

Folketinget og regeringen skal skabe gode rammer for landdistrikterne gennem den generelle økonomiske politik og initiativer på udvalgte indsatsområder som offentlig service og erhvervsudvikling. Den mere målrettede indsats går på tværs af ministerier. Der er derfor behov for et fortsat tværministerielt samarbejde med henblik på at fremme udviklingen på landet.

Det er de enkelte lokalsamfund, kommuner og amtskommuner, der skal igangsætte mange af de konkrete initiativer, der er forudsætning for bosætning og erhvervsudvikling i landdistrikterne. Kommunerne og amtskommunerne står således for hovedparten af den offentlige service og planlægningen af de fysiske rammer i landdistrikterne. Samtidig er det lokale engagement af afgørende betydning for de fleste kultur- og fritidsaktiviteter på landet, ligesom etablering af nye virksomheder kræver private igangsættere.

3. LANDDISTRIKTERNES UDVIKLINGSVILKÅR

3.1 Den økonomiske og befolkningsmæssige udvikling

Det økonomiske opsving gennem de senere år har ikke mindst været til fordel for landdistrikterne.

En undersøgelse gennemført af Landdistriktsudvalget viser, at landkommunerne – defineret som kommuner med under 3.000 indbyggere i den største by – gennemgående har haft en lavere ledighedsprocent end bykommunerne siden foråret 1994. I vintermånederne januar og februar 1997 har ledighedsprocenten dog været en smule højere i landkommunerne end i bykommunerne, men korregeret for sæsonudsving er ledigheden fortsat lavest i landkommunerne.